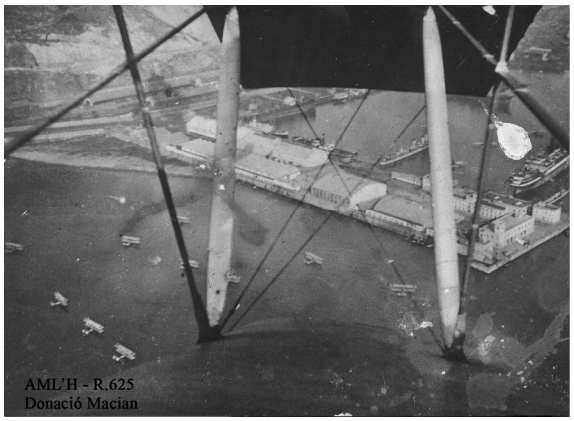
"Lluita armada i lluita social. La Guerra Civil a l'Hospitalet"

Entre els dies 17-19 de juliol del 36 es produeix un cop d'estat conegut amb el nom del "**alzamiento"**. El propòsit era enderrocar al govern de la Segona República Espanyola, però el fracàs del cop d'estat, farà que aquest es converteixi en una guerra que dividirà Espanya en dues meitats. Abans del "alzamiento" era conegut que la clandestina "Unión Militar Española" estava organitzant un moviment antigovernamental i antirepublicà Però el govern de la República no es va sentir amenaçat i no s'esperava l'aixecament. Aquest començà al Marroc (Melilla) el dia 17 de juliol. El 18 de juliol tingueren lloc a Canàries, Sevilla Valladolid i Burgos altres aixecaments; el 19, els de Saragossa, Pamplona, Vitòria, Oviedo, Salamanca i Palma de Mallorca; les guarnicions de Galícia s'aixecaren el dia 20. A Catalunya la revolta es va iniciar la matinada del diumenge dia 19. El comandant general de Balears, general Goded, s'havia de fer càrrec de les forces revoltades a Barcelona. En aquesta ciutat s'aixecà pràcticament tota la guarnició; el pla consistia a convergir des de les casernes perifèriques vers el centre i apoderar-se dels punts neuràlgics de la ciutat: Generalitat, Conselleria de Governació, Telefònica, emissores de ràdio, etc. Les columnes, hostilitzades des del primer moment, arribaren al Paral·lel, places de Catalunya i de la Universitat molt d'hora al matí; allí foren encerclades i immobilitzades. Llurs oponents eren un gran nombre de militants dels partits d'esquerra i de les sindicals, sobretot de la CNT, amb la FAI, precàriament armats, molts eren de l'Hospitalet, també van participar els guàrdies d'assalt. Més tard, i sota la pressió de la situació, el president Companys decidí de lliurar armes al poble. La base aèria del Prat de Llobregat, amb el tinent coronel Díaz i Sandino i el capità Albert Bayo, féu costat a la República d'una manera eficaç i activa. Els combats de carrer foren molt violents; hi hagué un gran nombre de morts i ferits. El fracàs de l'aixecament a Barcelona comportà el d'altres poblacions catalanes on hi havia guarnicions, les quals, amb lluita (Lleida) o sense (Girona, Figueres, la Seu d'Urgell, Mataró), es dispersaren o es rendiren. La guarnició de Tarragona no s'aixecà. També influí al País Valencià (Castelló, Alacant) i a Barbastre.

AML'H - R.625
Donació Macian

Després d'aquesta defensa de les ciutats, els Govern de la Generalitat de Catalunya va controlar la situació, però la guerra havia començat. Espanya va quedar dividida en dues parts. Els republicans, defensors de la llibertat, la democràcia i del govern legítim escollit pel poble formaven el bàndol amb el que la majoria de catalans se sentiren identificats. Els nacionals, defensors de la unitat d'Espanya i que feien la guerra en nom de Déu, per això li van donar el nom de creuada, eren l'altra bàndol i acabaren essent els vencedors.

A l'Hospitalet, la situació d'inestabilitat de les institucions per motiu de la guerra, va ser aprofitada per una bona part de la societat que va organitzar-se a través dels sindicats per iniciar un període revolucionari durant el qual treballarien de valent per assolir una societat més igualitària, més culta i més lliure. Es van anar succeint diversos alcaldes que van treballar, dins les dures condicions imposades per la guerra, per millorar les condicions de vida dins la ciutat. A pesar de la misèria i del terror, l'Hospitalet va viure un període de gran vitalitat social durant el qual es van aconseguir algunes millores, entre elles, la producció del camp, l'escolarització i la innovació en l'ensenyament.

Un cop acabada la guerra, tant els principals càrrecs polítics de la ciutat, com els principals dirigents sindicals, així com els mestres compromesos, van abandonar la ciutat i el país per emprendre un llarg viatge a l'exili. Des de França, al principi i més lluny després, els exiliats van iniciar una tasca de resistència, que en va conduir a molts a participar en la Segona Guerra Mundial. Tant el govern de l'Estat com el govern de la Generalitat, el president de la qual, Lluís Companys, va ser assassinat, no van poder aguantar i van acabar dissolent-se, un cop els països europeus van reconèixer la legitimitat de la dictadura franquista.

Què cal saber abans de fer el taller?

- Tenir nocions sobre la inestabilitat i les tensions politiques, socials i econòmiques a l'Espanya republicana.
- Tenir consciència dels fets del cop d'estat del General Franco.

Objectius

- Localitzar en el temps i en l'espai els processos i esdeveniments relacionats amb la Historia de Catalunya de la primera meitat del segle XX.
- Valorar les consecucions de la democràcia i la vigència dels drets humans individuals i col·lectius i de les llibertats.
- Identificar les causes d'alguns conflictes al llarg de la història.
- Assumir els valors de la cultura de la pau en el decurs de debats i tasques de grup.
- Expressar els continguts de la recerca, seleccionant informacions expressades per mitjà de llenguatges diversos.
- Conèixer diferents tipus de fonts històriques documentals.

- Entendre el valor històric i patrimonial de les fonts històriques com a testimoni del passat.
- Analitzar documents de l'època.
- Obtenir informació de fonts primàries.
- Utilitzar el llenguatge com a eina per construir coneixement i per comunicar-lo, a partir del desenvolupament de les competències lingüístiques pròpies de la matèria.
- Participar activament en una activitat en relació a la recuperació de la memòria històrica.

Competències bàsiques

Competències específiques de la matèria

Competència en la dimensió temporal

- Conèixer, identificar i aplicar a les informacions i fonts històriques les convencions cronològiques habituals.
- Establir relacions entre els precedents i consegüents dels períodes del passat que s'estudien.
- Identificar la interdependència de diversos factors històrics en estructures i processos històrics concrets.

Competència en la crítica de les fonts històriques

- Analitzar diverses fonts per tal de verificar els discursos estructurats sobre períodes històrics.
- Establir fets i interpretacions del passat a partir del contrast i comparació de.

Competència social i cívica

- Tenir interès a preservar les memòries plurals dels diferents protagonistes del passat.
- Desenvolupar la capacitat crítica i la comprensió envers altres maneres de pensar, tot alimentant els valors de la convivència i la ciutadania.

Competència comunicativa

- Aprendre a parlar, escoltar i exposar sobre la base del contingut específic de cada aprenentatge.

Competència en gestió i tractament de la informació

- Distingir entre els diferents tipus de fonts i suports.
- Seleccionar la informació que és directament rellevant i necessària per resoldre la demanda o el problema plantejat.
- Analitzar, contrastar i interpretar la informació obtinguda.
- Sintetitzar i comunicar els resultats obtinguts a través dels mitjans convencionals.

Competència en recerca

- Trobar resultats als interrogants inicials plantejats.
- Saber formular els resultats clarament i aplicar un mètode per respondre'ls.

Competència personal i interpersonal

- Desenvolupar la capacitat de l'alumnat per treballar de manera autònoma.
- Prendre decisions de manera conscient, davant de problemes plantejats.

Competència en el coneixement i interacció amb el món

- Mostrar un esperit crític en l'observació de la realitat.
- Analitzar els problemes socials des d'un punt de vista local i alhora global, tot contemplant la multiplicitat de factors explicatius.
- Defensar el reconeixement de la igualtat de drets i d'oportunitats.

Continguts procedimentals

- Situació en el temps i en l'espai dels fets històrics rellevants, aplicat la periodització convencional.
- Identificació dels elements bàsics de l'ordre polític i social de la Guerra Civil.
- Lectura de documents de l'època.
- Recerca d'aspectes de la vida quotidiana del passat, a partir d'informacions extretes de fonts primàries.
- Anàlisis d'imatges com a documents històrics.
- Manipulació de material didàctic.
- Exposició de les conclusions obtingudes.
- Interès per dissenyar i desenvolupar un treball de recerca.
- Responsabilitat envers el material de treball.
- Respecte de les normes de convivència.
- Respecte pel treball dels companys propis i aliens al grup.
- Reconeixement dels drets i deures individuals i col·lectius.
- Rebuig de les situacions de desigualtat, injustícia i discriminació.
- Valoració de la funció de la memòria històrica en la construcció del futur.

Continguts Conceptuals

- L'inici de la guerra a l'Hospitalet
- Milícies ciutadanes
- Fabricació d'armament.
- Incorporació a files dels joves hospitalencs.
- Bombardejos a la ciutat.
- Principals escenaris de la guerra.
- Manca d'aliments.
- Construcció de refugis.
- La fugida i l'exili.

Activitats d'aprenentatge

- A partir d'una curta introducció tindrem un primer contacte amb els alumnes per copsar el nivell de coneixements.
- Dividirem el grup classe en quatre subgrups de treball que investigaran els següents temes: Esclat de la guerra a l'Hospitalet, crida als joves soldats, escenaris dels bombardejos, la retirada.
- A través de la lectura, manipulació, observació i comparació de fotografies, textos i documents de l'època aprofundirem en aquest moment històric i en els continguts proposats.
- El quadern de treball ajudarà els alumnes a organitzar la recerca i anar responen a les qüestions plantejades.
- Un cop finalitzada la recerca, cada grup exposarà les conclusions a les que ha arribat, tot explicant cadascun dels components aquell documents o objecte que més li hagi cridat l'atenció.
- Al final es faran unes conclusions generals en les que cada alumne podrà expressar el que pensa sobre la feina feta i el període tractat.

Temps i necessitats

- El taller te una durada de 2 hores. Cal reserva prèvia, hores a convenir.
- Es necessari portar bolígraf i una carpeta.
- El taller es fa a Can Riera